

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Nc/39/2014
Identifikačné číslo spisu:	7214221950
Dátum vydania rozhodnutia:	04.11.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7214221950.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletú D., narodenú X. L. XXXX, bývajúcu v T., zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice IV, dieťa rodičov: matky B., bývajúcej v T., otca O., bývajúceho v T., zastúpeného JUDr. Rastislavom Lenartom, advokátom v Košiciach, Pollova 32, o nariadenie predbežného opatrenia na zákaz styku otca s maloletým dieťaťom, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 27 P 237/2014, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 13 NcC 36/2014, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. V., JUDr. K., JUDr. S., JUDr. W., JUDr. S., JUDr. C. a JUDr. B. nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 13 NcC 36/2014 (vec Okresného súdu Košice II sp. zn. 27 P 237/2014).

Odôvodnenie

V konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 27 P 237/2014 otec maloletého dieťaťa písomným podaním z 13. augusta 2014 uplatnil námietku zaujatosti tak voči sudcom tamojšieho súdu, ako aj sudcom Krajského súdu v Košiciach, a to z dôvodu, že na tomto krajskom súde pracuje ako sudca JUDr. B., ktorý je príbuzným matky dieťaťa a aj jej krstným otcom. Tvrdil, že uvedená skutočnosť (so zreteľom na kolegiálne vzťahy sudcov) vzbudzuje oprávnené pochybnosti o nezaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach, ktorých preto žiadal vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súde v Košiciach (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu vecí, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právnu relevantnú. Je

ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to:

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo
2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo
3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcim znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej nožnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb.), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu

neustrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na neustrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu neustranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokúvania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranné (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o neustrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je neustranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovej neustrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej neustrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa neustrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

V prejednávanej veci otec maloletej D. vyjadril obavy, že rozhodovanie sudcov Krajského súdu v Košiciach nebude nestranné, lebo príbuzným matky dieťaťa je sudca tohto súdu JUDr. B.. Uvedený sudca vo svojom vyjadrení k námietke potvrdil, že matka maloletej je jeho neterou.

V zmysle rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2014 predmetnú vec starostlivosti o maloleté dieťa patrí vybaviť senátu 7NcC, ktorý je uvedený v zložení: predsedníčka senátu JUDr. V. (zastupujúcou predsedníčkou v prípade zaujatosti je JUDr. K.) a členovia senátu JUDr. S., JUDr. W., JUDr. S. (zastupujúci sudcovia v prípade zaujatosti sú JUDr. C. a JUDr. B.).

Spomenutí sudcovia Krajského súdu v Košiciach vo svojich vyjadreniach k námietke otca maloletej zhodne uviedli, že sa vo veci zaujatí necítia, nakoľko nemajú žiaden vzťah k veci, k účastníkom konania a ani k ich zástupcom. Svoj vzťah k JUDr. B., ktorý v predmetnej veci nie je zákonným sudcom, označili za kolegiálny a neprekračujúci profesionálny rámec.

Kolegiálne vzťahy nielen judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (porovnaj napr. uznesenia z 25. marca 2011 sp. zn. 1 Nc 18/2011, z 15. apríla 2011 sp. zn. 1 Nc 26/2011, zo 14. júla 2011 sp. zn. 1 Nc 39/2011) nepovažuje za objektívny základ na konštatovanie zaujatosti; rovnako tomu je aj v rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (porovnaj napr. nález z 24. februára 2011, sp. zn. IV. ÚS 345/09; nález z 26. augusta 2010, č.k. IV. ÚS 124/2010-41; uznesenie z 20. októbra 2010, č.k. I. ÚS 352/2010-6). Zhodný prístup k uvedenej problematike vzťahu kolegiality vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva aj Najvyšší súd Českej republiky (porovnaj napr. uznesenie sp. zn. 11 Nd 456/2010 zo 14. januára 2011 a tam označenú ďalšiu judikatúru) a Ústavný súd Českej republiky (porovnaj napr. IV. ÚS 469/10, I. ÚS 274/09, III. ÚS 229/02).

Vychádzajúc z vyjadrení sudcov príslušného senátu a ich zastupujúcich sudcov, z ktorých vyplýva, že nemajú žiaden pomer k veci, k účastníkom konania a ani zástupcom účastníkov (vezmúc tu na zreteľ aj to, že ich vzťah k JUDr. B. podľa nimi podaného opisu zjavne nepresiahol rámec bežnej kolegiality), keď ani ďalší obsah spisu z objektívneho hľadiska nezakladá žiadne pochybnosti o nezaujatosti týchto sudcov, Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil žiaden relevantný dôvod v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p., ktorý by ich vylučoval z prejednávania a rozhodovania tejto veci. V tejto súvislosti nadriadený súd zároveň pripomína, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné

právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom (porovnaj § 2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z. z.). Nezávislosť sudcu treba o. i. vidieť aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému aj konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí).

So zreteľom na podané posúdenie o absencii dôvodu, pre ktorý by mohli vzniknúť pochybnosti, že sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. V., JUDr. K., JUDr. S., JUDr. W., JUDr. S., JUDr. C. a JUDr. B., nebudú v predmetnej veci postupovať nezaujato a neutrálne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že uvedených sudcov z prejednávania a rozhodovania veci nevylúčil. Vzhľadom na túto skutočnosť (nevylúčenie sudcov príslušného senátu vrátane ich zastupujúcich sudcov) už Najvyšší súd Slovenskej republiky nerozhodoval, či aj u ďalších (ostatných) sudcov Krajského súdu v Košiciach existujú dôvody pre vylúčenie z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.